

פרקה - חינוך תוכנית לאומית אסטרטגית לפיתוח הנגב

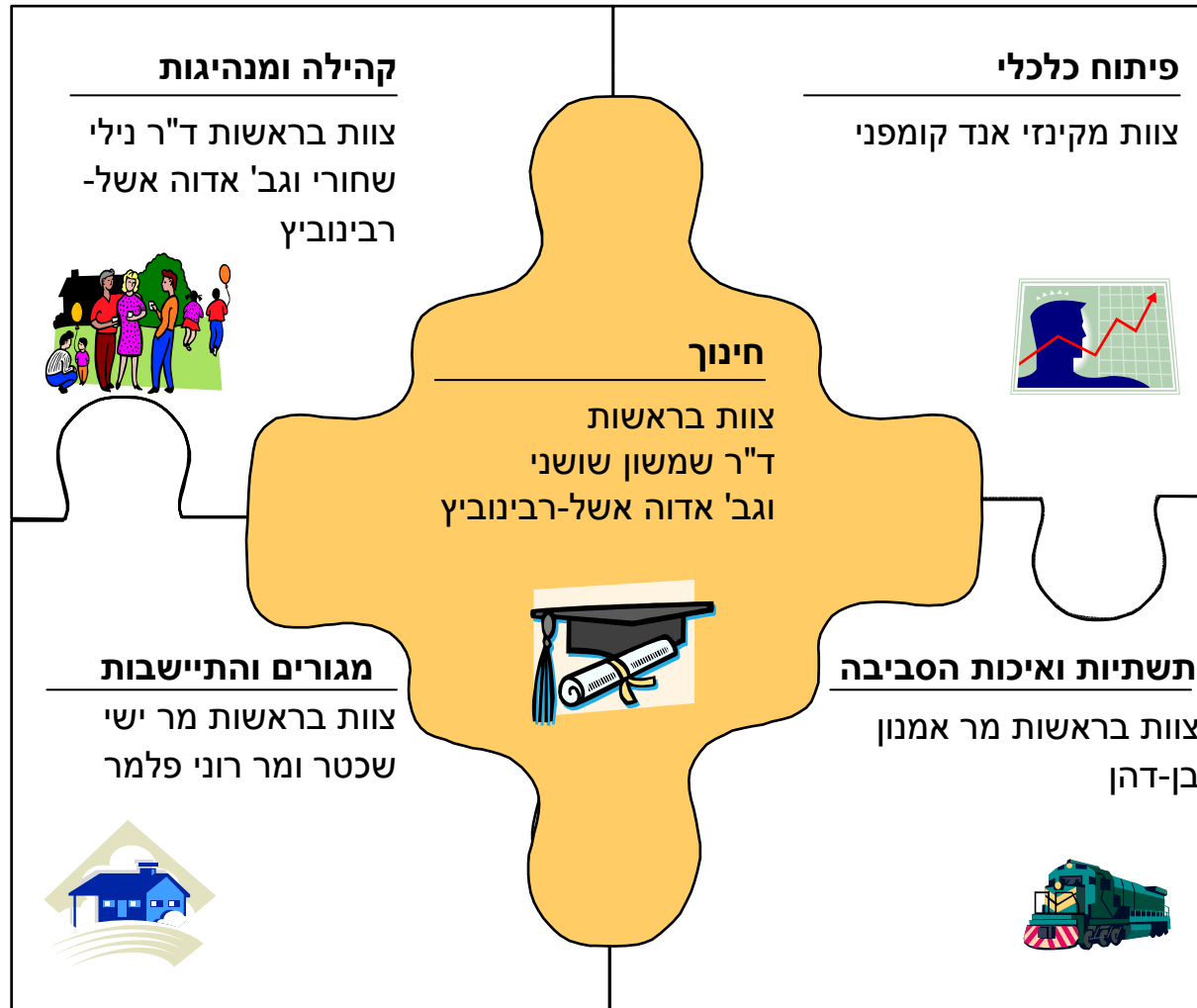

אוקטובר, 2005

התכנית לפיתוח הנגב הוכנה בתהליך מתואם על ידי 5 צוותי עבודה תוך שיתוף אנשי מקצוע ובעלי עניין רבים

הכנת התוכנית הובלה על ידי "דרומה עידן הנגב" בעבודה משותפת של 5 צוותים ובהובלת מר חיים בלומנבלט

עקרונות תהליך התכנון

- הכנת תכנית אסטרטגית לטווח של 10 שנים
- התמקדות באזור שמדרום לקו שדרות- בית-קמה - ערד
- פיתוח הנגב בגישה אינטגרטיבית תוך טיפול במקביל במספר שכבות באמצעות צוותי עבודה שונים
- שיתוף גורמים פרטיים וציבוריים בתהליך התכנון:
 - משרדי ממשלה
 - רשויות וארגונים
 - תושבי הנגב
 - מנהיגים מהסקטור הפרטי
- שימוש בתוכניות קיימות והתאמתן במידת הצורך
- הבדואים, כחלק מכלל אוכלוסיית הנגב, יהנו ממכלול היוזמות ובנוסף יינתן סיוע לצמצום פערים היכן שצריך

העבודה על שכבת החינוך בתכנית הכוללת לפיתוח הנגב נעשתה על ידי צוות רחב בתהליך שכלל שיתוף של בעלי העניין השונים

חברי צוות משנה לחינוך בלתי פורמלי

- איתן מזרחי, החברה למתנ"סים, יו"ר
- אבי ביתן, אופקים
- אבנר גורן, ארכיאולוג
- אברהים אבו שארב, כסייפה
- ארז בדש, באר שבע
- גונן רייכר, שדה בוקר
- דוד פלמח, הסוכנות היהודית
- דני פרץ, קרן רש"י
- זאב מילר, מנהל
- זוהר אביטן, מכללת ספיר
- ז'נט ליויאן, החברה למתנ"סים
- חליל אבו רקייק, תל שבע
- ליאור רובינשטיין, בני שמעון
- מיישי שרייבר, חברת מצוינות
- סולטן עביד, שתיל
- ספית חשביה צורי, שער הנגב
- צביקה בן נוח, החברה למתנ"סים
- צביקה לוטן, קריית גת
- רוני עמיאל, יועץ
- רונית זאבי, החברה להגנת הטבע
- דוקטור רוטי פרנקל, עיריית באר שבע
- שמוליק פרידמן בן שלום, ירוחם

ראשי הצוות

- ד"ר שמשון שושני
- גב' אדווה אשל רבינוביץ

חברי ועדת ההיגוי

- מר איתן מזרחי, מנהל מחוז דרום, החברה למתנ"סים
- מר אלברט אסף, קרן סאקט"א רש"י
- גב' גילה נגר, מפקחת המחוז
- פרופ' דוד גורדון ז"ל, אונ' בן גוריון
- מר יהודה נגר, קרן סאקט"א רש"י
- מר מאיר כהן, ר' עריית דימונה
- מר מאיר סבג, מחמ"ד
- גב נוגה מליניאק, הסוכנות היהודית
- מר נחום בלאס, יועץ ומתכנן חינוכי חברתי
- מר עלי אל אסד, מחנך ומורה
- גב' עמירה חיים, מנהלת מחוז הדרום משרד החינוך
- מר שנאור שימחה, מינהל הפיתוח

חברי צוות משנה לחינוך הבדואי

- גב' עליזה כלפון, מחוז דרום, יו"ר
- מר טאלב אבו חאמד, מחוז דרום
- יחיאל פרץ, מחוז דרום
- מר יצחק אבו חאמד, אבו באסמה
- מר מוחמד אלקרינאווי, מחוז דרום
- מר מוחמד אל הייב, משרד החינוך
- מר מוחמד אל חממדה, שגב שלום
- גב' נג'וואה אבו נמר עבאס, מחוז דרום
- גב, נעמי יצחקי, מחוז דרום
- מר עלי אלקרינאווי, רהט
- עליא אל כמלאת, רהט
- גב' רנדה זריק, מחוז דרום
- שאחדה אבו סבית, פזורה

לצורך הכנת התכנית נפגשנו עם אנשים רבים הפעילים בתחום החינוך בנגב, בארגונים שונים ובממשלה

מנהלי מחלקות חינוך
אבי ביתן – מנהל מחלקת חינוך אופקים אליעזר שמואלי – יועץ מערכת החינוך – נתיבות אמיר שגב - מנהל מחלקת חינוך בני שמעון אריה ארד – מנהל מחלקת חינוך נתיבות אריה מימון – מנהל מחלקת חינוך –ירוחם- לשעבר דודי ליפשיץ מנהל אגף חינוך – עריית ב"ש צחי רוזנבאום- מנהל מחלקת חינוך ערד שי בן יאיש – מנהל מחלקת חינוך נתיבות
ארגונים שונים
אסתר סוויסה – מנהלת אזור דימונה, מצפה רמון, ירוחם- הסוכנות היהודית אריאלה בן ארי – מנהלת אזור שדות נגב – נתיבות- הסוכנות היהודית ראובן פיניש – רכז שותפות 2000 – נתיבות שדות נגב- הסוכנות היהודית מנהל מחוז דרום- השומר הצעיר, מנהל מחוז דרום צופים
צוות חינוך- ב"ש
אורה בר יעקוב חיה אבני – מנהלת פיסגה דר' יעקוב הכט – המכון לחינוך דמוקרטי סמדר ז'ק – מנהלת מקיף א' – ב"ש
משרד החינוך- מחוז דרום
וויסאם מרעי – פסיכולוגית חינוכית יהודית בלום – מפקחת כוללת פנינה יפרח – מפקחת מדע וטכנולוגיה רחל אניסמן – מתאמת על יסודי

מנהלי בתי ספר
אביה וורטנשגל – 'נועם אורות' - נתיבות חביבה סבן – מקיף כללי ע"ש ספיר - ירוחם יונה קנינו – מנהלת בי"ס 'קול יעקוב' – ירוחם מיכאל גרינברג – מנהל תיכון בנים- נתיבות מירי דדון – נתיב יצחק - נתיבות רות גרשון מנהלת בי"ס ניצני הנגב – מועצה אזורית בני שמעון רחל אוחנה – מנהלת תיכון אופקים רחלי אברמזון – מנהלת בי"ס לבאות - ערד
קבוצות מיקוד תושבים
קבוצת מיקוד למגזר הבדואי –בכסייפה- כ 15 איש קבוצת מיקוד למגזר הכפרי – שער הנגב , מרחבים ואשכול כ 20 איש קבוצת מיקוד יישוב עירוני – שדרות –כ 30 איש
פעילים נוספים בתחום החינוך
דר' אליעזר גרינשפן – חינוך טכנולוגי – משרד החינוך באסמה א- סנעה – בי"ס אלעהיד - פזורה חאלד אל זיאדנה – מקיף אל נור – רהט מוחמד אלעתמין – מפקח כולל דר' ריאד אגבריה – מנהל המכון לחקר החברה הבדואית – אונ' בן גוריון רפיק חאג' – מנהל תוכנית הסטודנטים – מכון לחקר החברה הבדואית – אוניברסיטת בן גוריון פרופ' שלמה בק – מנהל מכללת קיי

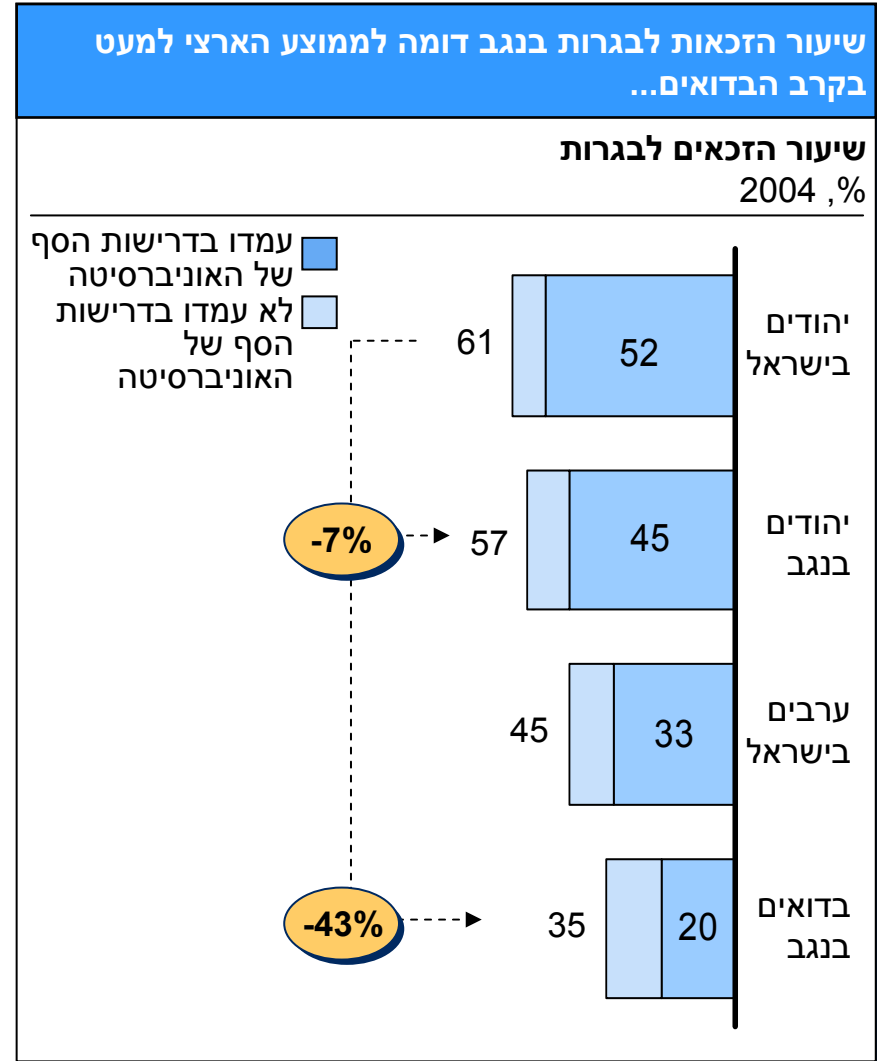
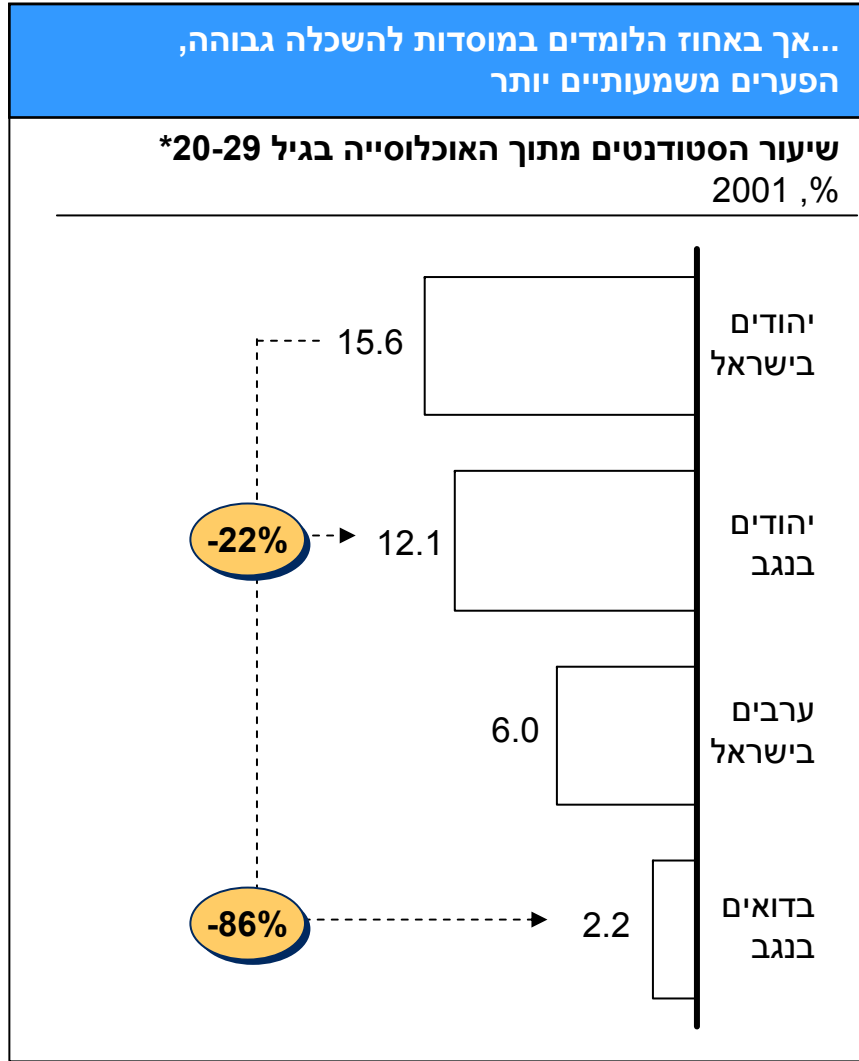
• תמצית התכנית

- טיפוח מצוינות במגוון דרכים יסייע בקידום החינוך בנגב ומיתוגו כ"חינוך אחר"
- רמת ההישגים בנגב עברה שיפור משמעותי בשנים האחרונות אך נדרש להבטיח הזדמנות שווה לחינוך איכותי בכל יישובי הנגב
- בחינוך הבדואי נדרשת השקעה מסיבית לצמצום הפערים ולמתן זכות לכל ילד לחינוך בסיסי, יחד עם שיפור רמת ההישגים וטיפוח מצויינות

נדרשת השקעה רחבה כדי להגדיל את מרחב ההזדמנויות של תלמיד מהנגב להתקבל למקצועות מבוקשים באוניברסיטה ולהגיע למוביליות חברתית

* נקבע בהתאם לרישום מקום המגורים במשרד הפנים; כולל אוניברסיטאות, מכללות אקדמאיות ומכללות לחינוך

מקור: משרד החינוך; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

אתגרי התכנית בתחום החינוך הינם לצמצם את הפערים ברמת החינוך בין קבוצות האוכלוסיה השונות, וליצור מערכת חינוך איכותית שתהווה גורם משיכה לנגב

יעדי התכנית

- הגדלת שיעור הלומדים לימודים אקדמאיים מתושבי הנגב והשוואתו לממוצע בישראל, תוך הגדלת מספר הסטודנטים הלומדים במקצועות נדרשים*
- יצירת מערכת חינוך מושכת שתיתן דחיפה נוספת לאוכלוסייה הקיימת ותסייע במשיכת אוכלוסייה חזקה
- סגירת פערים בתשתיות ובאיכות החינוך במגזר הבדואי

* כולל מקצועות המדעים, הנדסה, משפטים, כלכלה, ניהול ותקשורת

השונות והפערים הקיימים דורשים מענה שונה לכל אוכלוסיית יעד

קונספטואלי

יזמות

צוות חינוך בהובלת ד"ר שמשון שושני וגב' אדווה אשל-ריבוביץ'

כל רוחב
הנגב

דגש על
יישובים
נקודתיים

אוכלוסייה
בדואית

אוכלוסייה
מטופלת

סוגי יזמות

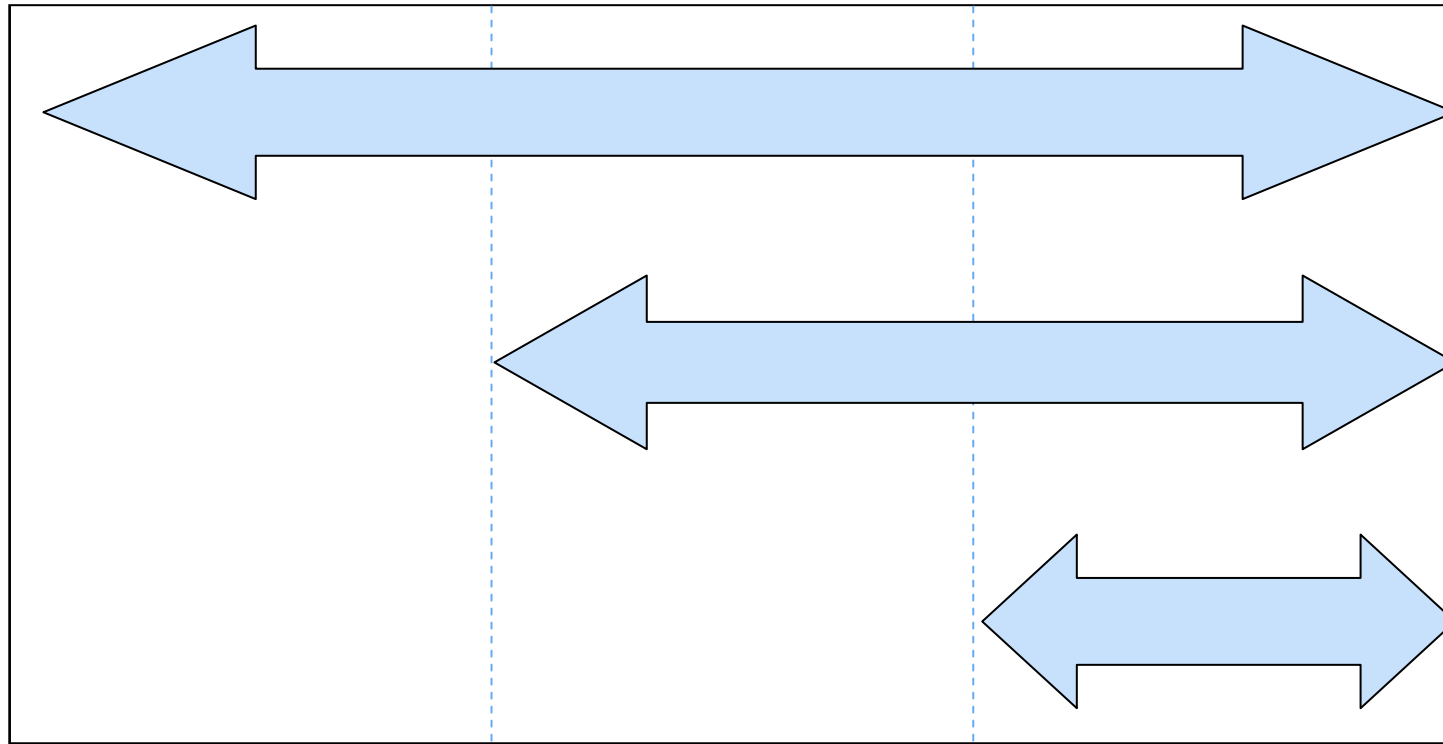
טיפוח מצוינות

מתן הזדמנות שווה
לחינוך איכותי

מתן תשתיות
חינוך בסיסיות

• טיפוח מצוינות בכל יישובי הנגב
יסייע במיתוג החינוך בנגב
כ"חינוך אחר"

• ביישובים בעלי רמת הישגים
נמוכה יחסית נדרשת השקעה
ותוספת שעות לימוד להעלאת רף
ההישגים

• במערכת החינוך במגזר הבדואי, יש
לדאוג להשלמת תשתיות, שיפור
איכות ההוראה והורדת שיעורי
נשירה, בנוסף לטיפוח המצוינות

יצירת ייחודיות לחינוך בנגב ומיתוגו כ"חינוך אחר" יתבצעו באמצעות 3 יוזמות עיקריות

מערכת חינוך ממתגת

ייבחרו ויישמו מספר פרויקטים להקמת מערכת חינוך ממתגת שתכלול עיצוב מחדש של מבני החינוך והטמעת תכניות לימוד ייחודיות על בסיס תפיסה חינוכית כוללת

יצירת "חינוך אחר"

הקמת מרכזי מצוינות

הקמת 2 מרכזי מצוינות רב-תחומיים ברחבי הנגב תוך שימוש בתשתית האקדמית הקיימת לצורך הוראה והדרכה

חינוך בלתי פורמאלי

מתן הזדמנות שווה לכל ילד והורה לחינוך משלים איכותי באמצעות סבסוד פעילות הקמת תשתיות והכשרת כוח אדם מיומן ומתאים

ביצוע היוזמות בתחום החינוך יצריך תקציב שנתי של כ-500 מיליון ₪

תקציב שנתי כולל* מיליוני ₪	יוזמות עיקריות	הנושא
15-20	• הקמת מרכזי מצוינות רב-תחומיים • מנגנון תגמול דיפרנציאלי לבתי ספר ומורים מצטיינים • תכנית הכשרה יוקרתית למנהלים מובילים	טיפול מצוינות
290-380	• בניית מערכת חינוך ממתגת ביישובים נבחרים • יצירת נגישות למרכזי מדע וטבע • הקדמת יישום דוח שושני • קידום החינוך הבלתי פורמלי	הזדמנות שווה לחינוך איכותי
150-160	• השקעה בתשתיות פיזיות - הקמת כיתות חסרות, חידוש והתאמת מבנים • שיפור איכות ההוראה - שנת ליווי למורים חדשים, ותכנית יוקרתית למורים מובילים • הכשרת יועצים ופסיכולוגים חינוכיים • השקעה בגנים ובאיכות ההוראה לגיל הרך • תכנית לעידוד מצוינות והנגשה להשכלה גבוהה	טיפול ייחודי במגזר הבדואי
450-550	סך הכול	

- תמצית התכנית

- **טיפול מצוינות במגוון דרכים יסייע בקידום החינוך בנגב ומיתוגו כ"חינוך אחר"**

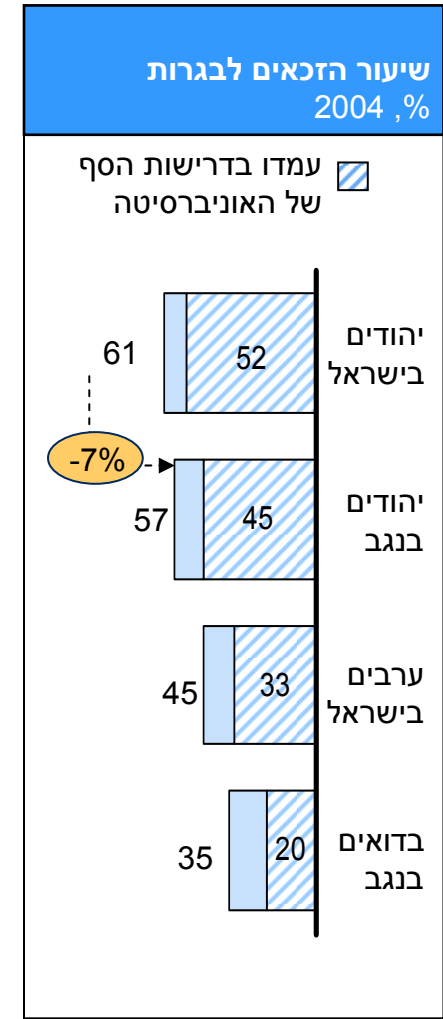
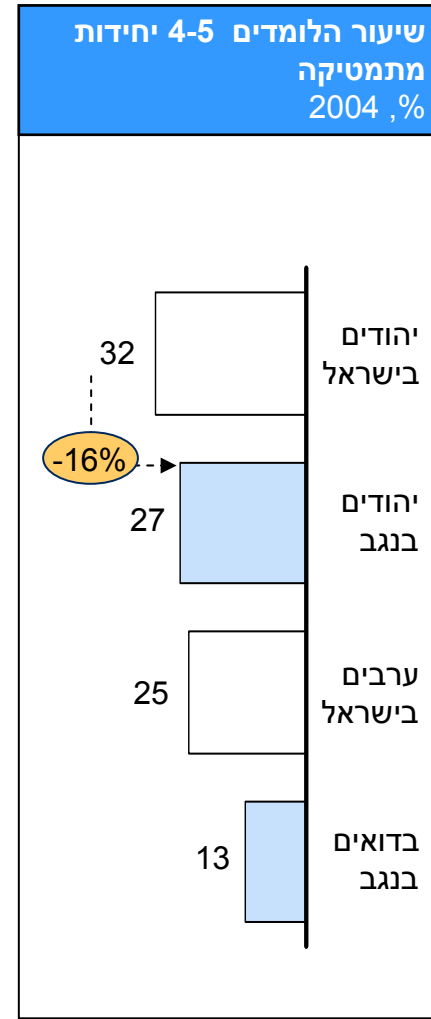
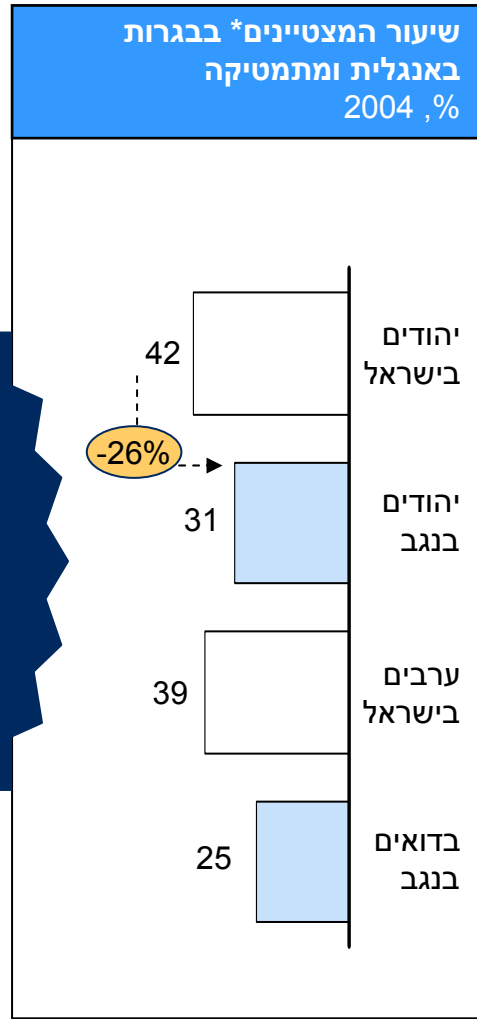
- רמת ההישגים בנגב עברה שיפור משמעותי בשנים האחרונות אך נדרש להבטיח הזדמנות שווה לחינוך איכותי בכל יישובי הנגב
- בחינוך הבדואי נדרשת השקעה מסיבית לצמצום הפערים ולמתן זכות לכל ילד לחינוך בסיסי, יחד עם שיפור רמת ההישגים וטיפול מצוינות

בעוד רמת ההישגים הכוללת של הנגב קרובה לממוצע הארצי, קיימים פערים משמעותיים בשיעורי המצוינות

הפערים ברמת המצוינות נובעים בין היתר מ:

- מיקוד מערכת החינוך בנגב בהעלאת הזכאות לבגרות
- פיזור גיאוגרפי והעדר מסה קריטית המקשים על הקמת מגמות ייחודיות ויוקרתיות

* ציון 85 ומעלה מקרב הנבחנים ב-4-5 יחידות מקור: משרד החינוך, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

הקמת מרכזי מצוינות תמתג את החינוך בנגב, תשפר את רמת ההוראה ואת הנגישות למקצועות חדשים ונדרשים

התוצאות הצפויות	בנגב ייבנו 2 מרכזי מצוינות	המטרה
שינוי בתדמית מערכת החינוך בנגב למערכת מתקדמת המחוברת לידע אקדמי שיפור משמעותי באיכות הלמידה וההוראה במקצועות נבחרים העלאת רמת ההישגים של תלמידי הנגב הגדלת שיעור הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה במקצועות נדרשים	מקום: באר שבע סגל מורים: אוניברסיטת בן גוריון יישובים כלולים: באר שבע, נגב דרומי ומזרחי מקום: נגב מערבי סגל מורים: המכללה האקדמית ספיר יישובים כלולים: נגב מערבי	טיפול מצוינות במדע ותחומים נוספים (כגון אמנות, תקשורת ועוד), תוך מיצוי הידע הקיים במוסדות האקדמיים בנגב הגברת הנגישות והחשיפה להשכלה בתחומים מגוונים
תקציב שנתי מוערך		אופן הפעולה
עלות הקמה- – שנה 1 - 1 מיליון ₪ – שנים 2-3 - 10 מיליון ₪* עלות תפעול – 1 – 7.5 מיליון ₪**		הקמת 2 מרכזי מצוינות הסמוכים למרכזים האקדמיים הקיימים בנגב, אשר יעניקו לימודי התמחות בתחומים ספציפיים החלק העיקרי של סגל ההוראה במרכזים אלה ייבנה מהסגל האקדמי הקיים, כולל חוקרים בעלי שם בכל מרכז ילמדו תלמידי האזור חלק מתכנית הלימודים במעבדות מחקר ובסדנאות ייחודיות וישתתפו בביצוע מחקרים עדכניים ויזמויות

* עלות כוללת: 21 מיליון ₪

** שנה 1 – 1, שנה 2 - 2.5, שנה 3 – 5, שנה 4 ואילך – 7.5 מ"ש"ח (כולל הסעות – 2, תחזוקה – 1, תקורה וניהול – 2.5, הדרכה – 2)

מקור: ניתוח הצוות

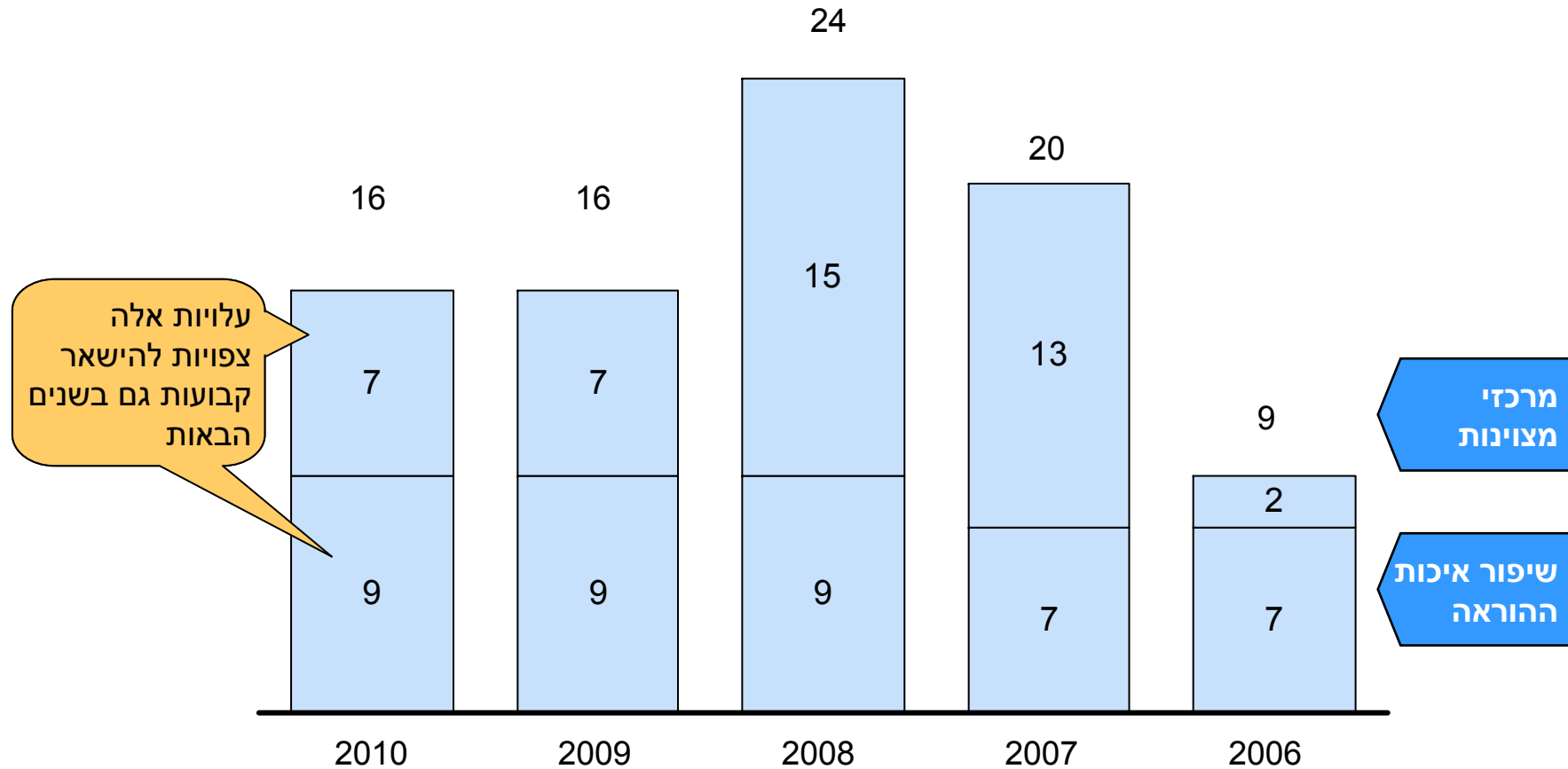
פיתוח מנהיגות חינוכית ומתן פרס לבתי ספר ומורים מצטיינים יעודדו יוזמות חינוכיות וישפרו את רמת ההוראה ורמת ההישגים

תוצאות צפויות	פרוט היוזמה
• יצירת תחרות חיובית ושאיפה להצטיינות אצל מנהלים ומורים • הגברת המוטיווציה האישית להצלחה בקרב מורים • העלאת כח המשיכה של מערכת החינוך בנגב למורים טובים	• יצירת תחרות בין בתי ספר בנגב להישגים שונים בתחום החינוך – הקריטריונים לתחרות ייקבעו על ידי ועדת פרס המורכבת ממשרד החינוך מחוז דרום, צוות אקדמי (אוניברסיטת בן גוריון) וגוף היישום, וישקפו רמת ביצועים, שיפור בביצועים לעומת שנה קודמת (לדוגמה – שיפור בציוני מבחני מיצב, שיפור ממוצע משוקלל בגרות במתמטיקה, הורדת מקרי אלימות וכדומה) – 25 בתי הספר המצטיינים (15 יסודיים ו-10 תיכוניים) יזכו לתגמול נוסף, אשר חלקו יינתן לבית הספר וחלקו יחולק למורים המצטיינים על פי החלטת הנהלת בית הספר וועדת הפרס • פיתוח קבוצת מנהלים מובילים כמנהיגות חינוכית קהילתית באמצעות: – תכנית יוקרתית של לימודי תעודה/תואר למנהלים מובילים במגזר היהודי והבדואי – רכישת כלים ניהוליים וכלכליים, כלים להובלת שינויים ארגוניים וקהילתיים, ידע ותפיסות בגישות חינוכיות מובילות
תקציב שנתי	
5 - 6 מיליון ₪ לתכנית התגמול תכנית פיתוח המנהיגות: 2 מיליון ₪ שנתיים ראשונות 3 מיליון ₪ שנה 3 ואילך סה"כ: כ- 8 מיליון ₪	

* הקריטריונים המדויקים ייקבעו על ידי משרד החינוך וגוף היישום
מקור: ניתוח צוות

היזמות לטיפוח המצוינות מצריכות השקעה שנתית של כ-20 מיליון ₪

עלות שנתית מוערכת (5 שנים ראשונות)
מיליוני ₪

עלויות אלה צפויות להישאר קבועות גם בשנים הבאות

- תמצית התכנית
- טיפוח מצוינות במגוון דרכים יסייע בקידום החינוך בנגב ומיתוגו כ"חינוך אחר"
- **רמת ההישגים בנגב עברה שיפור משמעותי בשנים האחרונות אך נדרש להבטיח הזדמנות שווה לחינוך איכותי בכל יישובי הנגב**
- בחינוך הבדואי נדרשת השקעה מסיבית לצמצום הפערים ולמתן זכות לכל ילד לחינוך בסיסי, יחד עם שיפור רמת ההישגים וטיפוח מצויינות

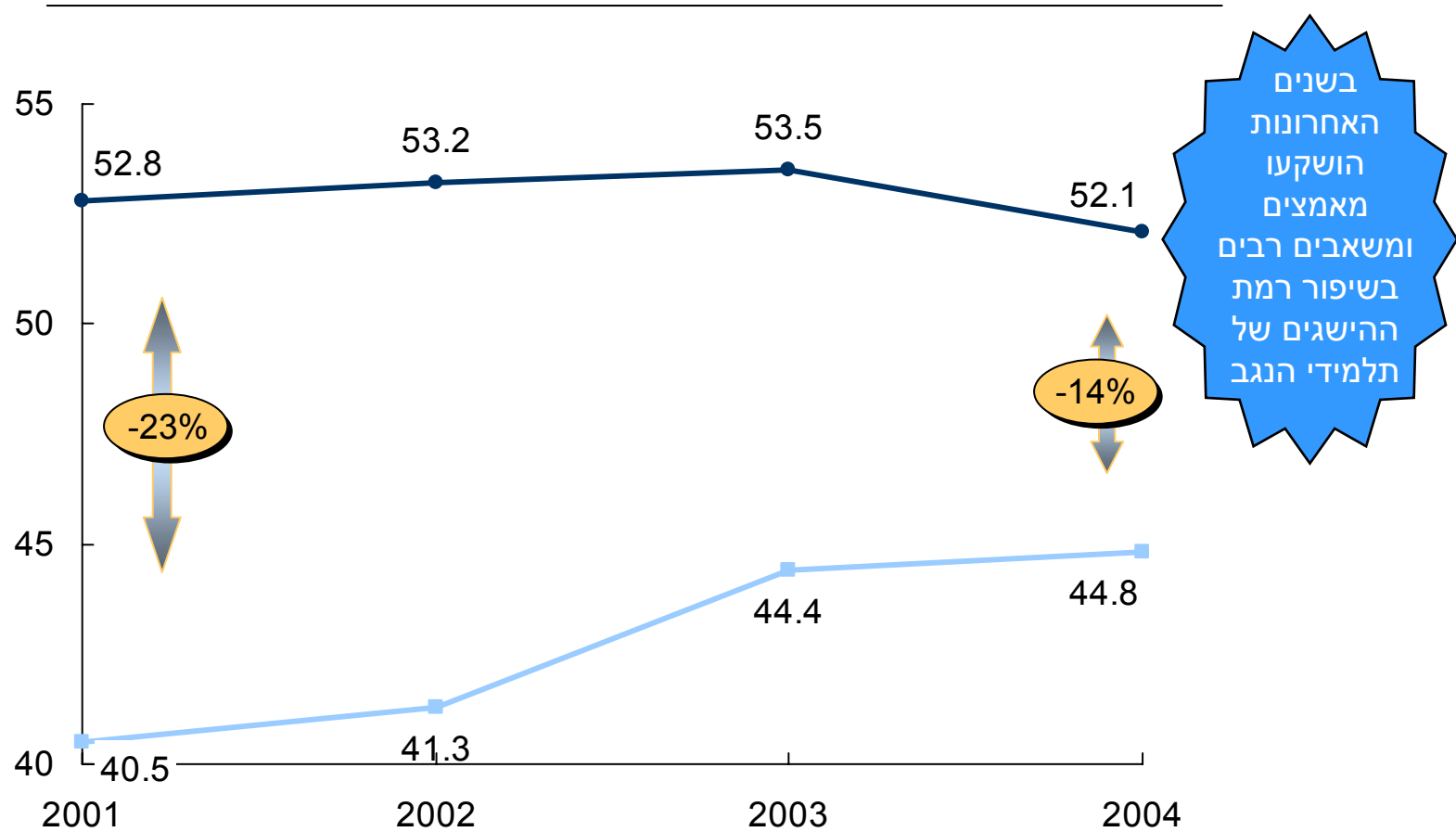

רמת ההישגים הבסיסית במגזר היהודי בנגב עברה שיפור משמעותי בשנים האחרונות והפער בינה לבין מרכז הארץ הצטמצם משמעותית

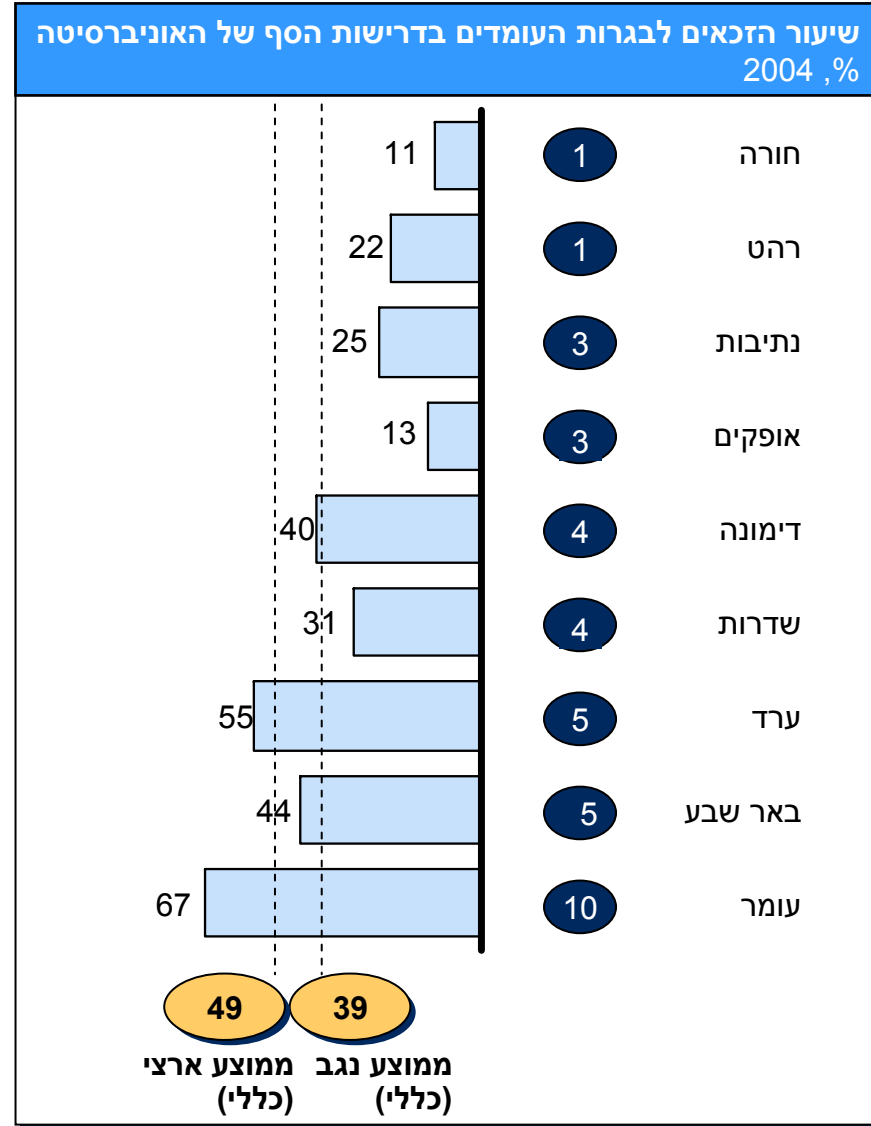
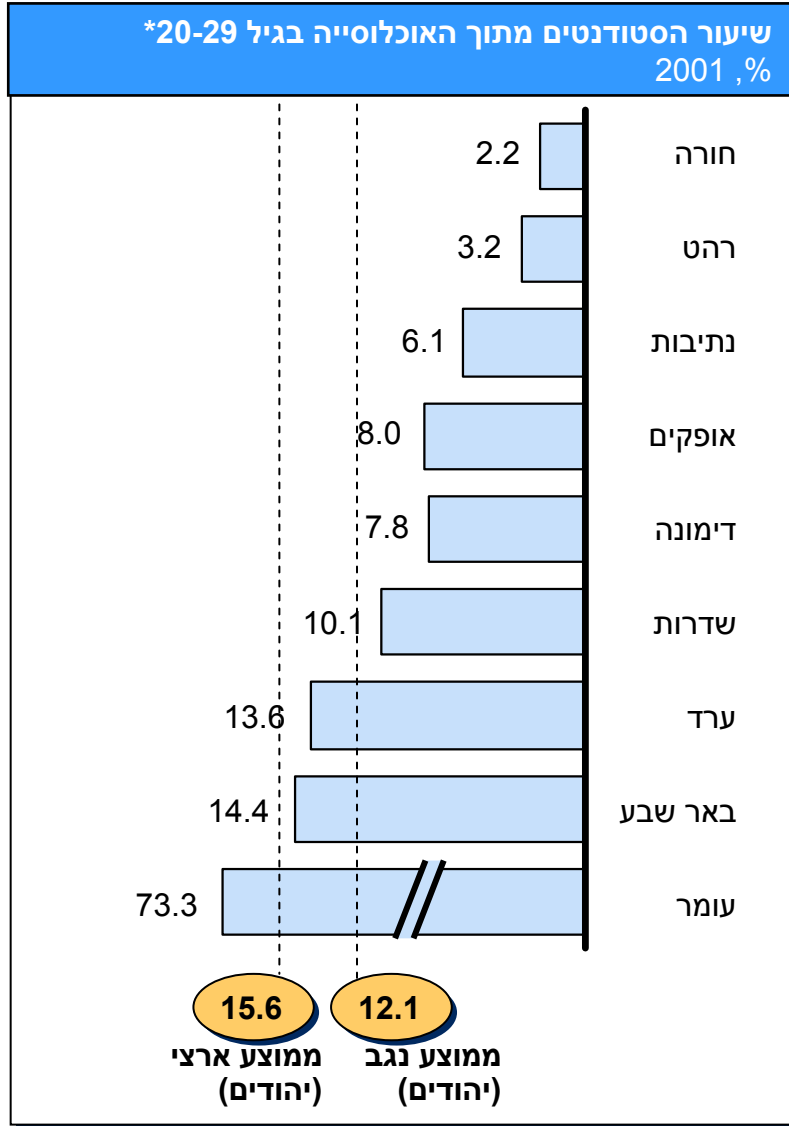
יהודים בישראל
יהודים בנגב

שיעור הזכאים לבגרות העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטה
%

עם זאת בחלק מיישובי הנגב בהם הרמה הסוציו אקונומית נמוכה קיימים פערים משמעותיים ברמת ההישגים בהשוואה לממוצע

אשכול סוציו אקונומי
 צוות חינוך בהובלת ד"ר שמשון שושני וגב' אדווה אשל-ריבוביץ'

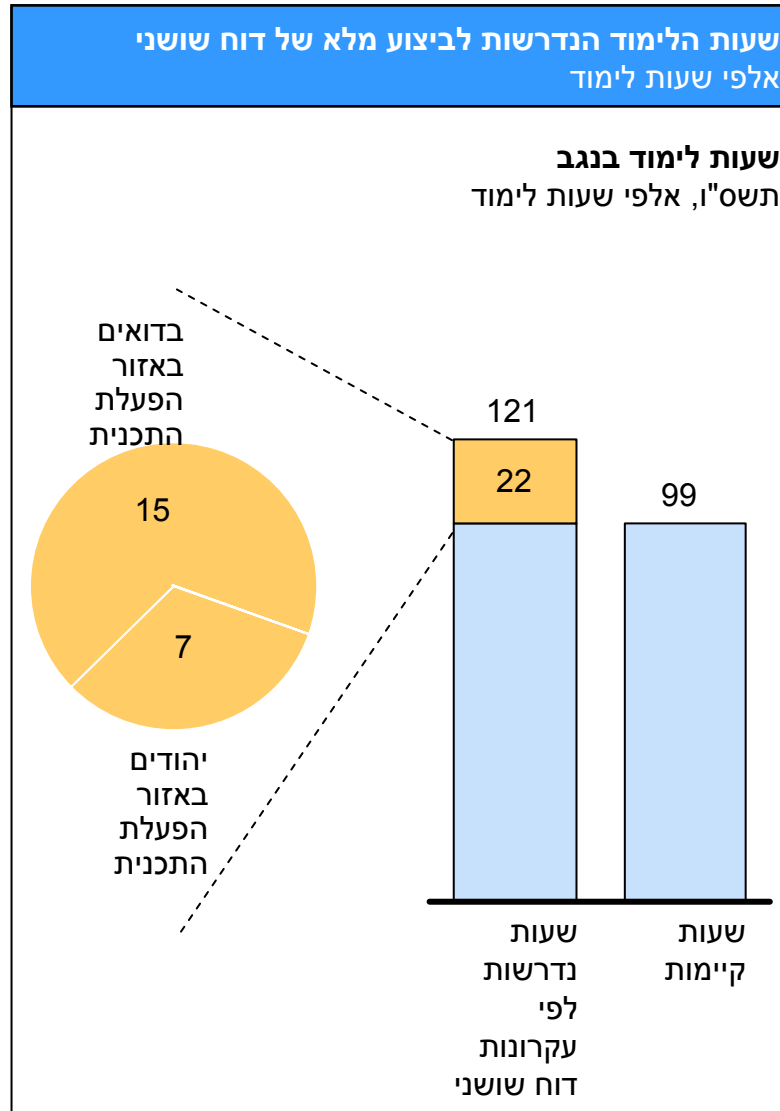

* נקבע בהתאם לרישום מקום המגורים במשרד הפנים; כולל אוניברסיטאות, מכללות אקדמאיות ומכללות לחינוך מקור: משרד החינוך; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; ניתוח הצוות

תוספת שעות ליישובי הנגב בהתאם לעקרונות דוח שושני תסייע לצמצם הקשר בין מצב סוציו אקונומי והישגים לימודיים

- ליישום מלא של דוח שושני* יש צורך בתוספת של כ-22 אלף שעות לימוד לאזור הפעלת התכנית
- חלוקת השעות בהתאם לעקרונות הדוח תסייע בעיקר ליישובים שהישגיהם נמוכים
- תקציב שנתי מוערך:
 - שנה ראשונה-56 מיליון ₪
 - שנה שנייה-79 מיליון ₪
 - שנה שלישית ואילך-101 מיליון ₪

עיקר המלצות דוח שושני
• מימון מוסדות החינוך באופן דיפרנציאלי על בסיס תקן שעות לימוד דיפרנציאלי לתלמיד, אשר יצמצם חסכים חינוכיים הנגרמים מרקע סוציו אקונומי ויקצה שעות לימוד על פי צרכי התלמיד • איגום כל משאבי "הסלים" השונים של משרד החינוך ומשרדי ממשלה למסגרת אחת • תוספת של 80,000 שעות (מבסיס תשס"ב) לחינוך היסודי • ביצוע במהלך 5 שנים (תשס"ד-תשס"ח)
עיקרי היוזמה
• הקדמה ויישום מלא של דו"ח שושני* החל מתשס"ו במגזר היהודי בנגב • יישום מדורג במשך 3 שנים במגזר הבדואי בנגב

* בהתבסס על תחשיב לשנת תשס"ו על פי עקרונות דו"ח שושני

במספר יישובי מיקוד ייבנו מערכות חינוך ממתגות, מבוססות על תכניות לימודים ייחודיות ועל התאמה של מבני החינוך

התוצאות הצפויות	תקציב שנתי מוערך מיליון ₪	פרוט היוזמות	בחירת יישובי המיקוד
• יצירת מערכת חינוך ממתגת ביישובים שנבחרו אשר תהווה מודל לבתי ספר אחרים • מיצוב מערכת חינוך מבודלת ומושכת אוכלוסיה חדשה וחזקה • שיפור תדמית החינוך בכלל הנגב, כמודל לחדשנות חינוכית, מצוינות ויזמות חינוכית	*74 • גיבוש, באמצעות מכרז, של תכנית חינוכית כוללת ליישוב, על פי קריטריונים שיבטיחו תפיסה חינוכית כוללת, במטרה לחזק אוכלוסיה קיימת ולמשוך אוכלוסיה חזקה • התכנית החינוכית תכלול התייחסות לתפיסה חינוכית, תכניות לימודים, מחויבות להישגים, צמצום אלימות ועוד **14 • התאמת מרחב הלמידה ומבני בתי הספר כך שתתאפשר תמיכה בתפיסה החינוכית בתחומים נבחרים	תכנית חינוך חדשנית התאמת מרחב הלמידה	• ייבחרו שמונה יישובי מיקוד שיתמודדו במכרז לתוכניות חינוך ייחודיות על פי קריטריונים שייקבעו על ידי ועדתה שתכלול את משרד החינוך, גוף היישום והאקדמיה. • הפריסה הגאוגרפית והמגזרית של היישובים שיתמודדו במכרז תהיה על פי הפרוט הבא: – נגב מזרחי ודרומי – שני יישובים – נגב מערבי – שלושה יישובים – המגזר הבדואי – שלושה יישובים • חשיבותה של ב"ש כמטרופולין מחייבת את חיזוקה כמוקד משיכה. ב"ש תקבל תקצוב ייחודי לתוכנית חינוך והתאמת מבנים
סך הכל תקציב שנתי			
	88 מיליון ₪ - שנים 6-1*** 74 מיליון ₪ - שנים 7-10		

* התקציב נקבע על פי מפתח של 1,600 ₪ לתלמיד בכל יישוב מיקוד, עבור כ-4,600 תלמידים בממוצע ליישוב (ניתן להציע תכניות רחבות יותר עם תקציב נמוך יותר לתלמיד), למעט באר שבע, לה מיועד תקציב של 15 מיליון ₪ בהתאם לתוכנית ראשונית שהוכנה על ידי מחלקת החינוך בעיר. התכנית המלאה תתבצע החל מהשנה השלישית.

** בשנים 2-6 בלבד. עלות כוללת של כ-68 מיליון ₪. התקציב נקבע על פי מפתח בהתאם לגיל המבנים ושטח בתי הספר בנגב. פירוט מופיע בפרק הנוספים

*** מהשנה השלישית ואילך. העלות בשנה 1 צפויה להיות 2 מיליון ₪ ובשנה 2 – 66 מיליון ₪

מקור: ניתוח הצוות

החינוך הבלתי פורמאלי יכול להוות כלי מרכזי לצמצום פערים, לשיפור איכות החיים בנגב, ולהשפעה על תדמיתו

... ומגביר את כושר המשיכה של האזור

- הקישור בין חוויית ההצלחה למקום המגורים מחזקת את הזיקה ותחושת השייכות של הילד והמשפחה ליישוב המגורים
- מתן דגש לחינוך לא פורמלי מאפיין קהילה חזקה ומהווה מקור משיכה לאוכלוסייה

**השתתפות
במימון החינוך
הבלתי פורמלי
על פי מפתח
סוציו אקונומי
תאפשר לכל ילד
נגישות לחינוך
איכותי ותסייע
בצמצום פערים**

חינוך בלתי פורמאלי איכותי משפר את איכות החיים...

- חשיפת הילד לחינוך בלתי פורמאלי ולפעילויות פנאי עשויה להיות חווייתית ומשמעותית יותר מחשיפתו לחינוך הפורמאלי
- תחומי הפעילות בחינוך הבלתי פורמאלי מאפשרים התנסות בתחומים רבים ושונים, ומזמנים אתגרים והזדמנויות בסביבה תומכת ומאפשרת
- חוויות ההצלחה של הילד בתחום הבלתי פורמלי מאפשרות לו לעצב את הדימוי העצמי החיובי, לבנות לעצמו תחומי התעניינות ושאיפות להצלחה
- באמצעות החינוך הבלתי פורמאלי ניתן לחזק את מעורבות ההורים בחינוך ילדיהם, וכן את החינוך לערכים על ידי תנועות הנוער

מהפכה בחינוך הבלתי פורמלי תעניק הזדמנות שווה לחינוך משלים איכותי לכל ילד והורה, ותחזק את היכולות והמעורבות של ההורים בחינוך ילדיהם

התוצאות הצפויות	תקציב שנתי מוערך מיליוני ₪	פרטי היוזמה
• יצירת סל אפשרויות לכל ילד בנגב להשתתף בפעילות העשרה מגוונת ולפתח תחומי מצוינות • צמצום הקשר שבין מעמד סוציו אקונומי לחינוך איכותי • צמצום האלימות • צמצום הנשירה מבתי הספר • הרחבת מעורבות ההורים בחינוך ילדיהם	• 75-150** • 11-17 • 10 • 25-30	• סבסוד פעילות: – פעילות העשרה ולמידה – עד 75% לפעילות ראשונה, ועד 25% לפעילות שנייה* – פעילות העשרה משפחתית, שתכלול בין היתר פעילות משותפת להורים וילדים, חוגי הורים ועוד – פעילות חברתית – הדרכה ותנועות נוער – פעילות תרבותית – הצגות וקונצרטים • פיתוח כוח אדם: – פתיחת מסלול אקדמי באוניברסיטה/ספיר לחינוך בלתי פורמאלי – הכשרה לעתודת מנהלים ומדריכים לחינוך בלתי פורמאלי במגזר הבדואי – תקנים למתנ"סים חדשים, מרכזי הדרכה ומינהלת • מימון פעילות של שנת שירות, גרעיני נח"ל ומכינות קדם-צבאיות ("הנגב כמרחב הגשמה") • בניית מתקנים ראויים (מתנ"סים ומרכזים קהילתיים שכונתיים) ושיפוץ מבנים קיימים ליצירת אחידות במתקנים בסטנדרט גבוה
תקציב שנתי כולל		
120-180 מיליון ₪		

* רמת הסבסוד יורדת ככל שהדרוג הסוציו אקונומי של היישוב עולה – מ- 75% ליישוב באשכול 1 לפעילות ראשונה ועד ל- 0% ליישוב באשכול 10

** העלות משתנה מדי שנה בשל הגידול ההדרגתי הצפוי בשיעור ההשתתפות בפעילויות השונות

מקור: החברה למתנסיים, ניתוח צוות

הגברת הנגישות למרכזי ביקור והתנסות בתחומי המדע והטבע תסייע להטמעת חשיבה מדעית ותחזק את איכות הוראת המדעים

עיקרי היוזמה
שילוב ביקורים במרכזים המדעיים כחלק מחייב מתכנית הלימודים כל תלמיד יבקר ויתנסה במרכזי מדע לפחות פעמיים בשנה
התוצאות הצפויות
מיתוג החינוך בנגב באוריינטציה מדעית טכנולוגית חיזוק הקשר לנגב, תחושת גאווה מקומית והיכרות עם האזור ונופיו מתן הזדמנות שווה לכל ילד לביקור במרכזים בטווח הארוך – העלאת שיעור הסטודנטים בתחומי המדעים והטכנולוגיה
תקציב שנתי מוערך
12 מיליון ₪

המצב הקיים

• בנגב וסביבתו קיימים כיום 7 מרכזי מדע וטבע המספקים העשרה חווייתית וייחודית לתלמידים בתחומי המדע והטבע השונים

• עם זאת, בהעדר תכנית מסודרת ומחייבת לביקור במרכזים אלה, מרבית התלמידים בנגב אינם מבקרים בהם בתקופת לימודיהם

• כמו כן, בהעדר מבקרים, המרכזים אינם מתפתחים

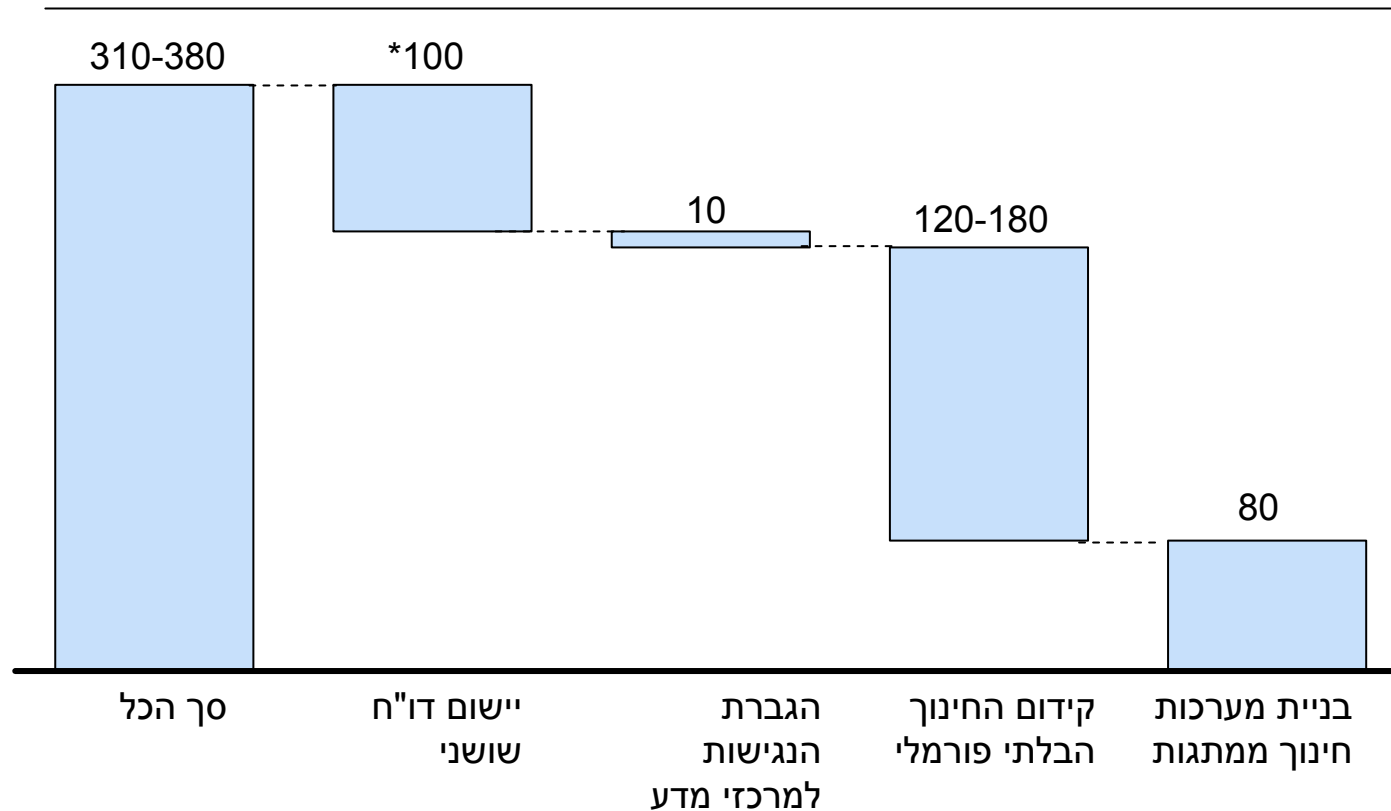
The map shows the following locations with arrows pointing to them:

- גן מירון - יחידה לסיקור לנגב** (Gan Meron - Negev Observation Unit)
- קלית גת - חמדע** (Kalyat Gat - Science Center)
- פארק מים** (Park of Water)
- נצנה - פארק סולארי** (Natzna - Solar Park)
- לכבים - חי נגב** (Lachvim - Negev Nature)
- עבד מרכז אקולוגי** (Eved Ecological Center)
- אילת גן מדעי** (Eilat Science Garden)

היזמות למתן הזדמנות שווה בתחום החינוך מסתכמות לעלות שנתית של כ-350 מיליון ₪

תקציב שנתי כולל (5 שנים ראשונות)
מיליוני ₪

* מהשנה השלישית ואילך
מקור: משרד החינוך; ניתוח צוות

- תמצית התכנית
- טיפוח מצוינות במגוון דרכים יסייע בקידום החינוך בנגב ומיתוגו כ"חינוך אחר"
- רמת ההישגים בנגב עברה שיפור משמעותי בשנים האחרונות אך נדרש להבטיח הזדמנות שווה לחינוך איכותי בכל יישובי הנגב
- **בחינוך הבדואי נדרשת השקעה מסיבית לצמצום הפערים ולמתן זכות לכל ילד לחינוך בסיסי, יחד עם שיפור רמת ההישגים וטיפוח מצוינות**

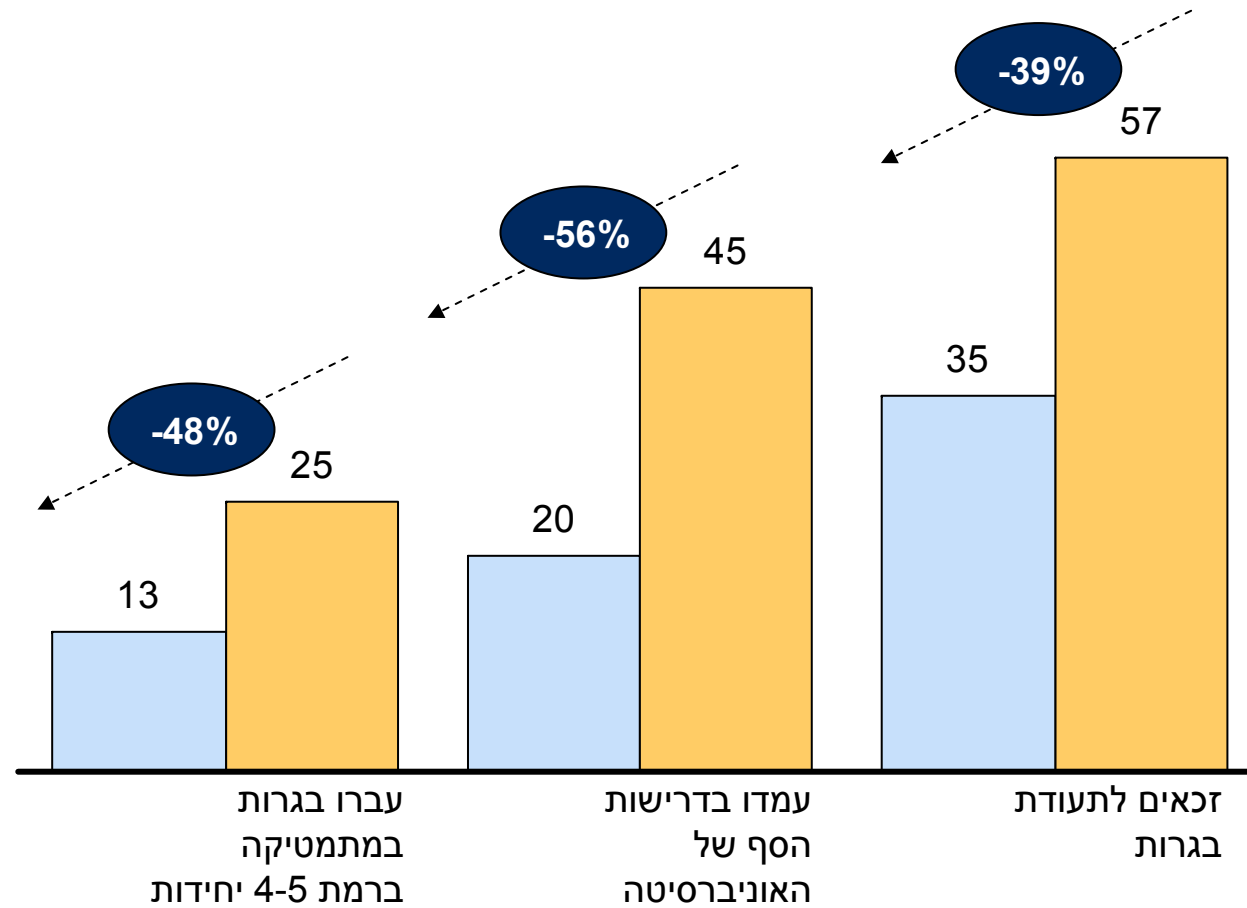

קיימים פערים משמעותיים בהישגים בחינוך במגזר הבדואי בהשוואה למגזר היהודי

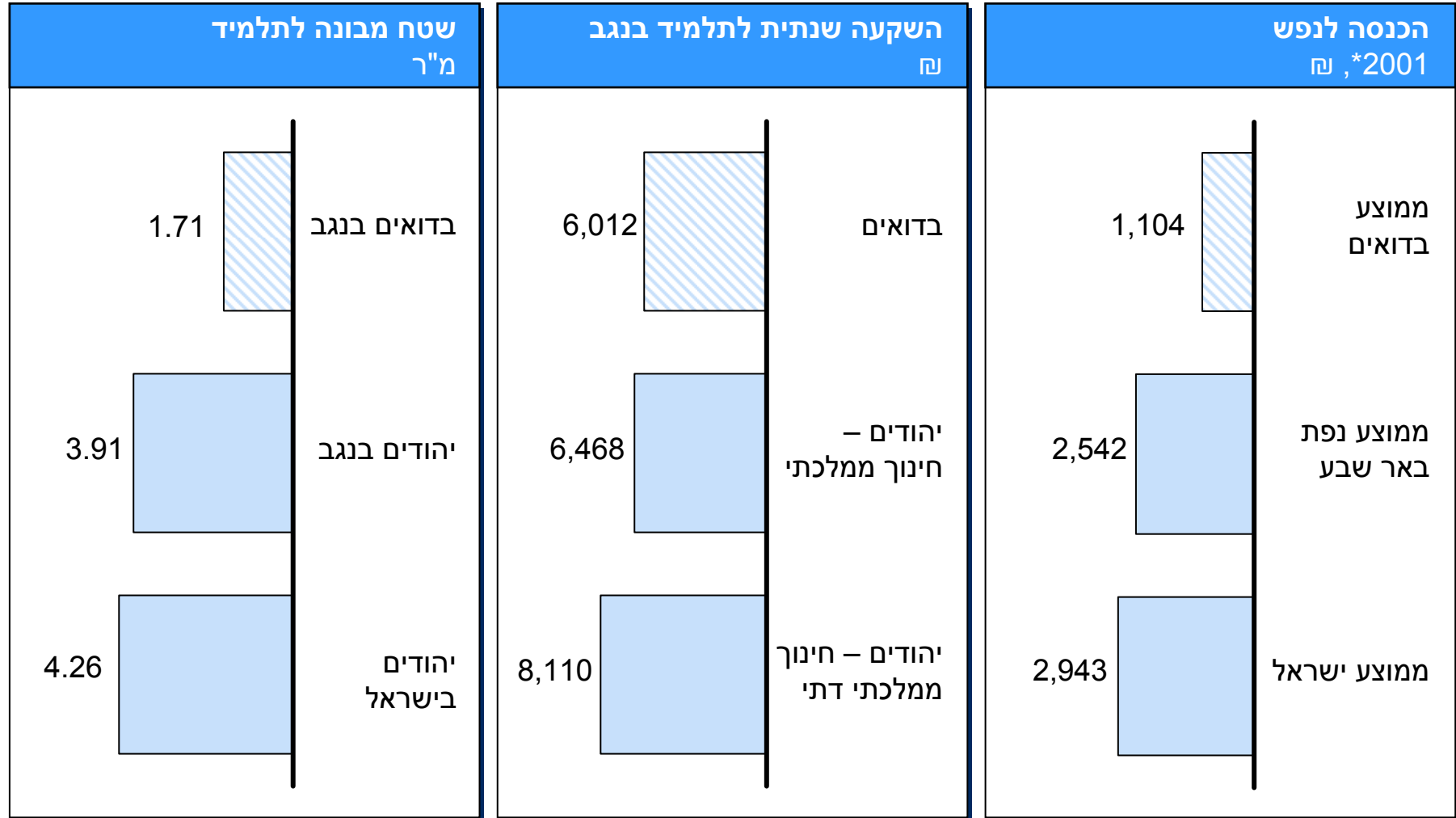
יהודים בנגב ■
בדואים בנגב ■

שיעור מקרב כלל הלומדים בכיתה י"ב, 2004
%

הפערים נובעים בעיקר מהשילוב של מצב סוציו אקונומי נמוך והשקעה נמוכה בחינוך לאורך זמן

* כולל קצבאות ביטוח לאומי; לא כולל מועצות אזוריות
מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; משרד החינוך; ניתוח צוות

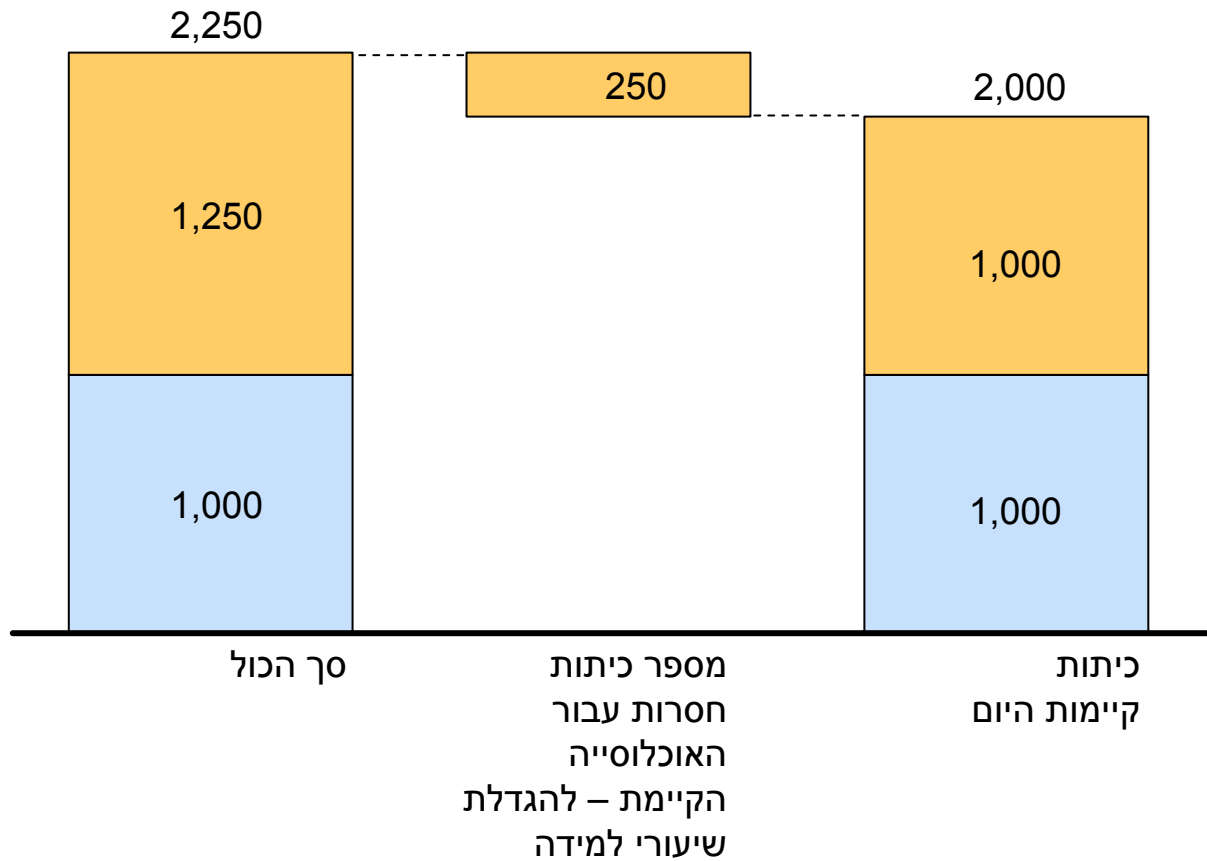

סגירת פערי הבינוי לבדואים היא תנאי הכרחי להמשך קידום החינוך במגזר זה

- כיתות חדשות נדרשות או כיתות קיימות אשר יש להחליפן במבני קבע
- כיתות קיימות שאין צורך להחליפן

- כיום קיים חוסר של 1,250 כיתות במגזר הבדואי
- גם בלא להתחשב בגידול הצפוי באוכלוסייה, יש צורך בבניה של 250 כיתות בשנה עבור האוכלוסייה הבדואית בעלות של **125 מיליון ₪ לשנה** ב-5 השנים הקרובות
- הגידול הצפוי באוכלוסיית התלמידים יוצר צורך בבינוי של כ-1,750 כיתות נוספות ב-10 השנים הקרובות!

מספר הכיתות הדרושות במגזר הבדואי

חניכת מורים בשנתם הראשונה ושיפור רמת הכשרת הבודאים תסייע לשפר את איכות ההוראה ותשפיע על הטיפול בתלמיד ושיפור הישגיו

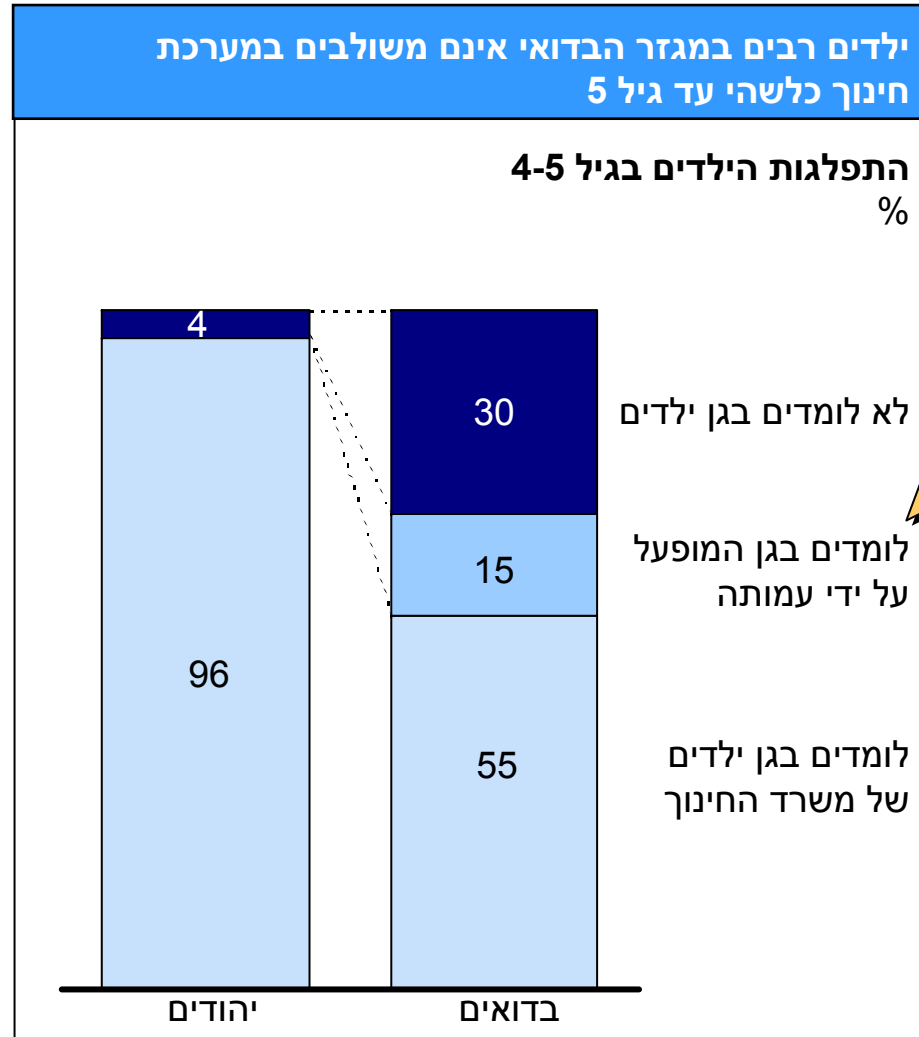
השפעה צפויה
• כניסה חלקה יותר של מורים חדשים שתגביר את הבטחון העצמי והמוטיבציה• שיפור הקשר בין מורים והורים• שיפור תדמית המורה במגזר• הקטנת נשירת תלמידים
תקציב שנתי כולל
4-8 מיליון ₪

תיאור הפתרון
• חניכה אישית והדרכה למורים חדשים בשנה הראשונה – הדרכה והנחיה אישית לכ-120 מורים בשנה, כולל ארגון הלמידה, הכנת חמרים, טיפול במתקשים, פתרון בעיות, עבודה עם הורים ועוד– החונכים - כ-50 מורים מצטיינים אשר יעבדו ב-1/2 משרה ויבצעו חניכה ב-1/2 משרה ויקבלו הכשרה ייחודית לביצוע החניכה• בחינה ושיפור מערך ההכשרה – הקמת צוות בחינה – משרד החינוך, נציגי ציבור, מנהלים ובוגרים – אשר במקביל יוקם צוות בהנהגת מחוז דרום במשרד החינוך לבחינת העלאת רמת הסף, קביעת רף הסמכה ושיפור תכנית הלימודים למורים במכללות בנגב• תכנית ניסויית יוקרתית להכשרת מורים מנהיגים – תוכנית הכשרה של 5 שנים ל-25 מורים נבחרים שתכלול בניית יכולות מנהיגות והקניית ידע ומיומנויות הוראה

שיעורי השתתפות בגני טרום-חובה במגזר נמוכה, ורמת הכשרת הגננות דורשת שיפור משמעותי

הכשרת הגננות אינה מספקת
הכשרת הגננות מספקת כלים בסיסיים לעבודה בגן, אך אינה כוללת עבודה התנסותית לאורך זמן, הדרכה בתוך הגן או חניכה תומכת בהעדר חניכה והכשרה הכוללת עבודה התנסותית בתוך הגן, הגננות המתחילות במגזר הבדואי, שהן נשים צעירות מאד, מתקשות להתמודד עם אתגרים עם הילדים והאמהות בנוסף, מרבית הסייעות במגזר הבדואי לא עברו כל הכשרה לעבודה כסייעות או לעבודה בצוות ובפועל עוסקות בעיקר בסדר וניקיון

בהיעדר מבנים נאותים, ילדים רבים רשומים כלומדים בגנים המופעלים על ידי עמותות אך ככל הנראה מספר הלומדים בפועל נמוך בהרבה מהמדווח

יש להקים גנים ולשפר מהותית את מסלול הכשרת הגננות

תקציב מיליוני ₪	פירוט	היוזמה
נכלל בתקציב בינוי הכיתות	• בינוי של כ- 100 כיתות גן חדשות לכ- 3,000 תלמידים שאינם לומדים בגנים ביישובי הקבע ובפזורה • החלפת גני העמותות בגנים של משרד החינוך	בינוי - הקמת גנים
6	• ליווי והדרכה מוגברים לגננות מתחילות (3 שעות שבועיות) • ליווי מצומצם לגננות ותיקות (1 שעה שבועית) • הכשרה והשתלמות לגננות המלוות • הכשרת סייעות ככח אדם מקצועי • בניית מסלול הכשרה למנהלות אשכולות גנים	הכשרת גננות וסייעות
2-4	• מימון ציוד מתכלה וציוד הפעלה איכותי לגני הילדים במגזר עד לסך של 5,000 ₪ לשנה לגן	השקעה בציוד לגנים

מספר יוזמות נוספות יסייעו לשיפור שירותי החינוך במגזר הבודאי

עלות שנתית מיליוני ₪	פירוט	היוזמה
2-4	הכשרת כ-60 יועצים חינוכיים בדואים לעבודה יעוצית עם מנהלים, הורים ותלמידים בתכנית 4 שנתית ללימודי תואר שני באוניברסיטת בן גוריון הכשרת כ-40 פסיכולוגים חינוכיים לעבודה פרטנית עם ילדים מתקשים ובעלי צרכים ייחודיים ומשפחותיהם – לימודי תואר שני באוניברסיטת בן גוריון	הכשרת יועצים ופסיכולוגים חינוכיים
12	תוכנית טיפוח מצוינות ומנהיגות קהילתית ברמה ישובית – בניית קבוצת תלמידים כנבחרת מובילה להצטיינות בלימודים, מוביליות חברתית ומוביליות תעסוקתית, תוך עבודה מערכתית עם ביה"ס וההורים חיזוק התלמידים – לבגרות איכותית, פסיכומטרי גבוה והעצמה אישית + טיפוח המנהיגות והמחויבות הקהילתית הכוונה למסלולים יוקרתיים באקדמיה וליווי במלגות וסיוע להצלחה והצטיינות הכנה והנגשה לתעסוקה – לפריצת דרך לעולם התעסוקה, ושילוב בני המגזר בתחומי תעסוקה מובילים בחברה הישראלית	תוכנית לעידוד מצוינות ומנהיגות

סך כל היוזמות במגזר הבודאי מסתכמות לעלות של כ-150-160 מיליון ₪

עלות שנתית מוערכת (5 שנים ראשונות)
מיליוני ₪

